

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ,
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

ПРОБЛЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 50-РІЧЧЮ
ЗАКАРПАТСЬКОГО ІНСТИТУТУ
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ,
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

7 ТРАВНЯ 1996 РОКУ

(Матеріали доповідей та повідомлень)

результатів. При підготовці до диспуту (дискусії) - необхідно: визначити місце диспуту (дискусії) в логічній системі інших видів уроку, чітко визначити предмет, мету і завдання диспуту (дискусії), перевірити і частково скоректувати передбачувані виступи і тези, розгляд предмету диспуту (дискусії) у формі вільного обміну думками, активність і рівність всіх у суперечці, чітке та логічне формування думки, вміння виділяти головне, повага до думки опонента, аргументованість критики.

8. Навчальні конференції проводяться із всім класом, а їх особливість в тому, що нові знання учні одержують самостійно із навчальної та додаткової літератури. Освітнє значення навчальних конференцій: при підготовці до конференції учні одержують навички самостійної роботи з науково-популярною літературою; вчаться застосовувати одержані знання, аналізувати, узагальнювати, виділяти в них головне; користуються необхідними засобами навчальної і іншої інформації.

9. Лабораторно-практичні заняття мають переваги перед іншими формами уроку: знання, одержані самостійно та осмислені у процесі аналітичної роботи, стають більш міцними і глибокими; підхід до вивчення програмового матеріалу через додаткове джерело знань, робить засвоєння матеріалу цікавим, розвиває пізнавальну активність учнів; краще розвиваються практичні вміння та навички; виховується в учнів самостійність, наполегливість, відповідальність.

10. Театралізована вистава (театралізована гра), яка передбачає спосіб засвоєння учнями інформації шляхом рольового виконання за попереднім сценарієм, де застосовуються елементи театралізації.

11. Рольова гра дає можливість розкривати окремі питання теми ширше, ніж за програмою. Рекомендується проводити в старших класах як форму узагальнюючого уроку та уроку засвоєння знань.

*В.І.Староста, кандидат хім.наук, доцент;
О.О.Семрад, кандидат хім.наук, доцент;
Б.М.Єршов, кандидат хім.наук, декан
хімічного факультету*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГУМАНІЗАЦІЇ ТА ГУМАНІТАРИЗАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЇ

Ужгородський державний університет

Широка політехнізація освіти в другій половині ХХ ст. тривалий час відсувала на другий план гуманітарну складову освіти. Грандіозні зміни в політичному та соціально-економічному житті нашого суспільства, які відбулись в останньому десятиріччі, охопили як науку, так і освіту. На сучасному етапі педагогічна громадськість поставила нове завдання. гуманізацію та гуманітаризацію освіти. З цього завдання випливають певні проблеми викладання в школі предметів природничого циклу, в тому числі і хімії.

В суспільстві існують певні системи, які, створившись, починають розвиватись за власними законами. Деякі з них виробляють цілі, які ворожі людині та людству в цілому. Такою була адміністративно-командна політична система. Інші системи також можуть бути використані людиною проти людства. Це такі системи, як атомна фізика і атомна енергетика, хімія і хімічна промисловість, біологія і генна інженерія тощо. Тому в суспільній свідомості переплітаються два відношення, наприклад, до хімії: хемоеллідія (що покладає на хімію великі надії) і хемофобія (побоювання хімії). Сьогодні на перший план виступає хемофобія. Вчителі природничих предметів повинні вмільо боротись з нею. Необхідно систематично роз'яснювати учням правильне ставлення до хімічних речовин і хімії взагалі. до атомної енергетики, до біотехнології і генної інженерії і т.д. Учнівська молодь повинна усвідомити, що розвиток природничих наук визначає науково-технічний прогрес, який повинен покращити наше життя. Звідси і необхідність приділяти значну увагу проблемам гуманізації та гуманітаризації освіти в

процесі підготовки майбутніх вчителів хімії. Велике значення для реалізації цього завдання має зіграти відкриття на факультеті кваліфікації викладача екології додатково до існуючої кваліфікації викладача хімії.

Розглянемо класичну схему вивчення хімічних речовин в шкільному курсі хімії:

1. Знаходження в природі.
2. Склад.
3. Будова.
4. Властивості (фізичні та хімічні).
5. Добування.
6. Застосування.

І спробуємо використати деякі елементи гуманізації (особливо екологізації) та гуманітаризації для її висвітлення.

На першому етапі, при розгляді знаходження речовин в природі, велике значення має включення в тематику уроків відомостей про корисні копалини конкретного регіону. На сьогодні така інформація в шкільних підручниках практично відсутня. Це є одна із форм краєзнавства на уроках хімії. Дуже корисно поєднувати такі уроки з географією, тобто проводити інтегровані уроки, виготовляти карти розміщення корисних копалин в даному регіоні, проводити збір зразків порід та мінералів з послідовним виготовленням різноманітних колекцій.

При вивченні властивостей речовин необхідно, при можливості, звернути увагу учнів на питання, що пов'язані з екологізацією освіти:

1. Подвійна роль речовин в природі в залежності від її концентрації.
2. Вплив хімічних речовин, як на людину, так і на конкретну екосистему чи біосферу в цілому.
3. Поняття про гранично допустимі концентрації (ГДК).

При розгляді хімічних виробництв в шкільному курсі хімії учнів знайомлять, як правило, з основними технологічними операціями, їх хімізмом, умовами протікання, апаратурним оформленням. Значно менше уваги приділяється екологічним питанням:

1. Відходи виробництва.
2. Шляхи попадання їх в літо-, гідро- та атмосферу.
3. Вплив відходів на біосферу (в т.ч. і на людину).
4. Методи утилізації відходів.

Великі можливості для популяризації хімічних знань має висвітлення питання про практичне застосування хімічних речовин, особливо з врахуванням регіональних даних.

Психологами доведено, що кожен спеціаліст-природничник у процесі своєї творчої діяльності діє як митець, письменник або композитор. Це означає, що в нього замість логічного мислення так само на перший план виступають образне мислення, уявлення, інтуїція, тобто проявляється гуманітарний характер мислення. Тому і для природничника гуманітарна освіта має винятково важливе значення.

Тому, на думку авторів, для творчого засвоєння учнями предметів природничого циклу та формування цілісного світогляду величезне значення мають факультативи з історії природничих наук, широке висвітлення моментів історизму, ювілейних дат визначних вчених, встановлення логічних зв'язків між галузями, явищами нашого духовного життя. Всі ці міроприємства активно сприятимуть формуванню в учнів творчого відношення до предметів природничого циклу, в т.ч. до хімії, а також гуманізації та гуманітаризації всього навчального процесу.

*А.В. Дудаш, кандидат біологічних наук,
викладач; Л.Ю. Кириленко, викладач*

ПОЄДНАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА ПРОБЛЕМНОГО МЕТОДІВ ВИКЛАДУ НА УРОКАХ

Мукачівський радгосп-технікум

У навчальних закладах проводиться поглиблена науково-методична робота, яка направлена на пошук і запровадження